

Miljöplan

Karlskrona kommun

Godkänd av Miljö- och byggnadsnämnden 2001-11-07

Godkänd av Kommunstyrelsen 2001-12-04

Antagen av Kommunfullmäktige 2001-12-20

Innehåll

Inledning **1**

Koppling till övrig kommunal planering,
myndighetsutövning och service

Gröna Nyckeltal

Miljö kvalitetsmål	3
1. Frisk luft	3
2. Grundvatten av god kvalitet	5
3. Levande sjöar och vattendrag	6
4. Myllrande våtmark	7
5. Hav i balans, levande kust och skärgård	8
6. Ingen övergödning	10
7. Bara naturlig försurning	11
8. Levande skogar	12
9. Ett rikt odlingslandskap	13
10. Storslagen fjällmiljö (behandlas inte)	14
11. God bebyggd miljö	14
12. Giftfri miljö	16
13. Säker strålmiljö	17
14. Skyddande ozonskikt	18
15. Begränsad klimatpåverkan	19

Bilaga 1 – Karlskrona kommuns miljöpolicy

Bilaga 2 – Kommunförbundets förslag till gröna nyckeltal

Bilder: Samtliga av Nils-Erik Larsson, utom för mål 7 (försurning) som är tagen av Anders Klar.

Miljöplan för Karlskrona kommun

Inledning

Miljöproblemen i dag är globala och de stora riktlinjerna måste dras upp på internationell nivå. Detta innebär inte att vi i Karlskrona kommun kan vänta på dessa beslut. Trots att vi i de rikare länderna utgör en begränsad andel av jordens befolkning står vi för huvuddelen av den globala belastningen på miljö och naturresurser. Vi har också de största möjligheterna att ändra livsstil och teknik eftersom vi kommit längst i ekonomisk utveckling och social välfärd. För oss är den nya stora uppgiften under 2000-talet att utveckla den ekologiska hållbarheten och en hälsofrämjande miljö.

Levnadsstandarden i vissa delar av världen beräknas öka kraftigt de närmaste 25 åren. Därmed ökar resursanvändningen och påverkan på miljön. Det långsiktiga målet för Karlskrona måste därför vara att sträva efter det så kallade faktor 10* målet. Kommunfullmäktige har i sitt beslut om en miljöpolicy för kommunen fastslagit att det första delmålet är att uppnå faktor fyra; halverad resursförbrukning och fördubblad livskvalitet. Varje generation skall lämna efter sig ett bättre samhälle än man en gång övertog, ett samhälle som är långsiktigt ekologiskt hållbart, socialt attraktivt och ekonomiskt livskraftigt. Vi skall förvalta vårt arv med medvetenhet, kunskap vilja och gott ledarskap.

Koppling till övrig kommunal planering, myndighetsutövning och service

Avgränsningen mot övrig kommunal planering är mycket flytande. Framför allt när det gäller översiktsplanen är det svårt att dra en säker gräns. Översiktsplanen behandlar kommunens framtida utveckling, och där är miljöfrågorna en viktig del. Från och med nästa uppdatering bör om möjligt översiktsplan och miljöplan integreras till ett dokument.

Miljöfrågorna är inte en egen sektor, som lever ett eget liv, utan måste vävas in i all politik, vardagsliv och i myndighets- och samhällsarbete. För att rikta in den kommunala verksamheten har Kommunfullmäktige antagit en miljöpolicy för kommunen som organisation. Denna skall vara vägledande vid alla kommunala beslut (bilaga).

Gröna nyckeltal

Kommunförbundet har utarbetat 25 nyckeltal som är tänkta att användas som jämförelse mellan kommuner. Dessa nyckeltal kommer att redovisas årligen i det kommunala bokslutet (bilaga). De kommer över åren att ge en viss vägledning om miljöarbetet ger något konkret resultat.

* Faktor 10

Enligt beräkningar från Wuppertal-institutet klarar jorden att hållbart livnära en halv miljard invånare som lever med vår nuvarande västerländska resursförbrukning. Redan lever ungefär en miljard på detta sätt, dvs vi lever ungefär dubbelt över våra tillgångar. Om hela jordens befolkning skulle leva på det här sättet skulle vi leva tiofalt över tillgångarna. För att hela jordens befolkning skall kunna ha ungefär samma höga levnadsstandard skulle vi alltså behöva minska resursförbrukningen med en faktor tio. "Faktor 10" börjar bli ett begrepp i politiken och nämns bland annat av OECD-ländernas miljöministrar.

Miljökvalitetsmål

Riksdagen har antagit 15 miljökvalitetsmål för landet som helhet. Den här miljöplanen baserar sig på dessa mål (förutom ”Storslagen Fjällmiljö), och skall ses som Karlskrona kommuns ”strå till stacken” när det gäller att uppnå dem. Riksdagens (och kommunens) ambition är att alla mål skall vara uppfyllda inom en generation (till år 2020).

Upplägget i planen är att först presentera riksdagens mål samt en förklaring, sedan vad det innebär för kommunens arbete. Många åtgärder och delmål kan höra hemma under mer än ett huvudmål. I vissa fall har då korsreferenser använts, men oftast behandlas åtgärden under det miljömål som den anses påverka mest.

Den här miljöplanen är målstyrande och innehåller både konkreta åtgärder samt mål som skall uppnås inom en viss tidsperiod. Det löpande, sektorsövergripande, arbetet i kommunen skall inriktas på att dessa mål förverkligas. Miljörevisioner kommer att visa om vi är på rätt väg.

1. Frisk luft

Övergripande mål

Luften inom Karlskrona kommun ska vara så ren att människors hälsa, växter, djur och kulturföremål inte skadas.

Det innebär:

Att halterna av luftföroreningar inte överskrider lågrisknivåer för cancer eller riktvärden till skydd mot sjukdomar i luftvägarna eller påverkan på växter, material och kulturvärden. Miljömålet Frisk luft behandlar i första hand frågor om luftkvalitet i tätorter. Detta miljömål avgränsar mot andra miljömål som *Giftfri miljö*, *Bara naturlig försurning*, *God bebyggd miljö* och *Ingen övergödning*. Frågor om luftkvalitet utomhus hanteras i Frisk luft medan inomhusluft behandlas under *God bebyggd miljö*.

Nuvarande miljötillstånd

De största bidragen till förekomsten av luftföroreningar i svenska tätorter kommer från transporter, arbetsmaskiner och förbränning av bibränslen, främst småskalig vedeldning. De föroreningar som har störst betydelse är kvävedioxid, ozon och partiklar.

De mätningar som gjorts under senare år visar att luftföroreningarna i Karlskrona centralort oftast håller sig under de nivåer som avses. För ozon och bensen överskrids dock lågrisknivåerna vid flera tillfällen vintertid, framför allt utmed infartsleden vid busstorget. Utbyggnaden av fjärrvärme har hittills haft en mycket positiv inverkan på luftkvaliteten och för tillfället är det framför allt bil- och busstrafiken som påverkar.

Möjliga lösningar

Minskade utsläpp från arbetsmaskiner kan ske främst genom förbättrad avgasrening. Enskilda hushåll är en viktig aktörsgrupp. Människors sätt att bo, arbeta, umgås och bedriva fritidsaktiviteter bör kunna ske på sätt som är mindre beroende av biltransporter. Vår livsstil är mycket avgörande för hur vi använder bilen och hur mycket.

Användning av alternativa bränslen som etanol, biogas och naturgas (ej förnyelsebart) i dieselmotorer har visat sig ge lägre utsläpp av kväveoxider och partiklar. Övergång till hybrid-drift både för personbilar och tunga fordon skulle medföra en halvering av utsläppen från nya fordon.

För att minska utsläppen från den småskaliga vedeldningen behövs en övergång till modernare pannor och nyinstallation av ackumulatortank. Det är även viktigt att hushållen använder torr ved och eldar på rekommenderat sätt.

Väl utförd gatuhållning, lämplig gatubeläggning och val av däck kan t ex på trafiksidan bidra till minskade utsläpp av partiklar och partikelbundna cancerframkallande ämnen.

Även den fysiska planeringen bör anpassas för att minimera utsläppen från trafiken. Exempel kan vara att satsa på åtgärder som ger bättre flyt (jämn hastighet) och som minimerar rundkörning (lätt att angöra och att ta sig fram från punkt A till B).

Kommunala delmål och åtgärder

- Alla kommunens arbetsmaskiner skall senast år 2002, om tekniskt möjligt, vara utrustade med avgasrening. Detta gäller även för entreprenörer anlitade av kommunen.
- Samtliga av kommunens personal som kör mycket i tjänsten (även tung trafik) skall senast år 2005 ha genomgått utbildning för miljövänlig körning (ecodriving).
- Samtliga förbränningsanläggningar för fastbränsle i kommunen ska år 2020 vara miljöanpassade. Gäller även småskalig fastbränsle eldning, när denna är huvudsakliga uppvärmningsskällan. Möjligheten att erhålla investeringsstöd för detta (till exempel genom användandet av statliga medel) undersöks.
- En kommunal policy för vedeldning inom detaljplanelagt område utarbetas.
- Möjligheten till inköp av närodlade livsmedel för att minska transportbehovet utreds.
- Alla kommunens detaljplaner och miljökonsekvensbeskrivningar skall redovisa hur ett genomförande av planen påverkar miljö kvalitetsmålen, och miljöbalkens miljö kvalitetsnormer.
- Den kommunala fordonsparken skall anpassas till alternativa bränslen. Kommunen skall verka för att tankställen med alternativa bränslen införs, så att de kommuninvånare som så önskar får möjlighet att byta bränsleslag.
- Samtliga luftföroreningar som mäts inom kommunen skall över tiden visa en nedåtgående trend.

- Det kommunala nätet av cykelbanor byggs ut med inriktningen att minimera behovet av bil för korta transporter. Kommunen verkar även för utbyggnad av cykelbanor inom områden där kommunen inte är huvudman. Planskilda korsningar eftersträvas. Översiktsplanens förslag om att ha cykeltrafik i blandtrafik på Trossö utreds.
- Kollektivtrafiken byggs ut enligt planerna från Länstrafiken (ingen uppehållstid på Trossö). Detta eliminerar problemet med en koncentration av bussar på tomgång vid det nuvarande busstorget.
- Möjligheten till att stänga av fler gator i centrum för biltrafik undersöks.
- Den Europeiska bilfria dagen 22 september blir ett årligen återkommande evenemang, och bör omfatta hela kommunen. I samarbete med Blekingetrafiken bör alla erbjudas gratis kollektivtrafik denna dag.
- Mätstation för mätning av marknära ozon upprättas på lämplig plats i kommunen.
- Den expanderande färjetrafiken påverkar luftkvalitén. Färjeterminalen bör förses med elanslutning för den tid fartygen ligger vid kaj för lastning och lossning.

2. Grundvatten av god kvalitet

Övergripande mål:

Grundvattnet skall ge en säker och uthållig dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Det innebär att:

- Grundvattnets kvalitet påverkas inte negativt av mänskliga aktiviteter som markanvändning, uttag av naturgrus, tillförsel av föroreningar m.m.
- Det utläckande grundvattnets kvalitet är sådan att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.
- Förbrukning eller annan mänsklig påverkan sänker inte grundvattennivån så att tillgång och kvalitet äventyras.

Nuvarande miljötilstånd

Kommunen har utfört översiktliga undersökningar av tillgången på färskvatten inom kustzonen och på öarna. Denna undersökning är grov, men indikerar ändå inom vilka områden problem med saltinträngning kan förväntas. På grund av geologiska förhållanden har också många brunnar i skärgården problem med för mycket järn samt med avloppsvattenpåverkan genom infiltration.

Kommunala delmål och åtgärder:

- Alla nya brunnar i skärgården och i kustzonen (begränsad enligt "Lokala hälsoskyddsföreskrifter för Karlskrona kommun") skall ha tillstånd från kommunen.
- Alla befintliga brunnar (som används) i skärgården och inom kustzonen skall anmälas till kommunen, så att hänsyn kan tas till dem.
- Enskilda avlopp åtgärdas (se mål "ingen övergödning").
- Vattenbalansberäkning måste göras (och godkänt resultat uppnås) innan nya bygglov inom känsliga områden kan beviljas.
- Förbättra information och kontroll av hantering och användning av bekämpningsmedel (särskilt inom trädgårdar och i villaområden) med inriktning på att användningen inom kommunens gränser skall halveras till år 2010.
- Alla nya och väsentligt ändrade fysiska planer skall redovisa förväntad påverkan på grundvatten.

- Förorenade områden som kan påverka grundvattnet identifieras och saneras (se ”giftfri miljö”).
- Kommunen skall verka för att saltning av vägar inom vattenskyddsområden upphör.
- Kommunen skall se över skyddsområden och skyddsföreskrifter för dricksvattentäkter för samhällelig förbrukning före år 2005. Det gäller såväl grund- som ytvatten.
- Kommunen skall i samverkan med Länsstyrelsen kartlägga omfattning av försurningspåverkan av landsbygdens enskilda dricksvattentäkter till år 2010.
- Den framtida dricksvattenförsörjningen i skärgården bör vara klalagd senast år 2005.
- Som underlag för den översiktliga planeringen bör finnas utpekande av grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning, så att hänsyn kan tas till dessa områden i den fysiska planeringen och vid bygglovgivning.

3. Levande sjöar och vattendrag

Övergripande mål

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Det innebär att:

- Belastningen av näringsämnen och föroreningar får inte minska förutsättningarna för den biologiska mångfalden.
- Sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser samt bad- och friluftsliv värnas så långt möjligt.
- Fiskar och andra arter som lever i eller är direkt beroende av sjöar och vattendrag kan fortleva i livskraftiga bestånd.

Nuvarande miljötilstånd:

Inom kommunen finns både försurade och övergödda sjöar och vattendrag. Lyckebyån är kommunens huvudsakliga dricksvattenkälla och därför extra viktig att värna. Den är försurad och därför extra känslig för påverkan. Många sjöar och vattendrag innehåller också betydande biologiska värden (tex flodpärlmusslan i Silletorpsån) och där måste extra hänsyn tas.

Kommunala delmål och åtgärder:

- Avlägsna vandringshinder för fisken (till exempel genom byggande av fiskvägar). Inga hinder skall kvarstå 2010 i de vatten där förutsättningar för reproducerbara bestånd finns. År 2020 förekommer fisk i reproducerande bestånd där naturliga förutsättningar finns.
- Enskilda avlopp inom avrinningsområdena åtgärdas (se ”ingen övergödning”)
- Kalkning (se mål 7)
- År 2020 är samtliga sjöar och vattendrag på topografiska kartan (1:50 000) opåverkade av försurning och föroreningar vad avser bottenfaunan.
- Alla kommunens badsjöar har badvatten av godtagbar kvalitet.
- Vid planläggning och bygglovgivning inom strandnära områden skall stor hänsyn tas till att säkra värdefulla områden för rekreation och biologisk mångfald.
- Kommunen verkar för att skyddszoner med vegetation på minst 10 och helst 30 meter anläggs utmed exponerade vattendrag.

4. Myllrande våtmarker

Övergripande mål

Våtmarkernas ekologiska och hydrologiska funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Det innebär att:

- Våtmarker skyddas så långt möjligt mot dränering, torvtäkter, vägbyggen och annan exploatering.
- Våtmarkernas kulturmiljöer samt värde för friluftsliv värnas.
- Växter, djur och deras livsmiljöer som är upptagna på EU:s fågel- och habitat- (livsmiljö) direktivs bevarandelistor åtnjuter gynnsam bevarandestatus.

Nuvarande miljö tillstånd:

Liksom i övriga delar av landet har mycket av våtmarkerna försvunnit de senaste 100 åren genom utdikningar och sjösänkningar.

Kommunala delmål och åtgärder:

- Skyddsvärda våtmarker redovisas i översiktsplanen
- Nya våtmarker anläggs i kustzonen för att bromsa näringsläckage till havet, framför allt inom öbarriären. Även i skogs- och jordbrukslandskapet anläggs/återskapas våtmarker.
- Kommunen skall verka för att uppfylla nationella och internationella åtaganden, framför allt EU:s habitat- och fågeldirektiv samt den internationella Ramsar konventionen om våtmarkernas bevarande.

5. Hav i balans, levande kust och skärgård

Övergripande mål

Havsområdet inom Karlskrona kommun ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård bedrivs så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Nuvarande miljötilstånd

Det här miljö kvalitetsmålet behandlar främst naturresurshushållningen – övergödningssproblematiken behandlas under ”ingen övergödning”.

Blekinge har ca 400 km² grunda havsområden i djupintervallet 0-6 meter. Av dessa 400 km² finns ca 70% inom Karlskrona kommun. Militärens arbete och skyddsområden (även om de numera är vilande) har gjort att Karlskrona skärgård innehåller mycket höga naturvärden, och är relativt oexploaterad. Problem med vattenförsörjning och kommunikationer har också lett till en låg exploateringsgrad framför allt när det gäller fritidsbebyggelse. Problemet i dag är att bristen på arbetstillfällen och dålig lönsamhet för djurhållning gör att många öar börjat växa igen, och värdena riskerar att försvinna. En levande landsbygd som gör att folk kan leva kvar i skärgården är viktig för att bevara det attraktiva landskapet, samtidigt som försiktighet måste till så att inte de värden som gör att folk vill vistas i skärgården försvinner. Införandet av den internationella Östersjöstrategin (för att förhindra nedsmutsning av havsmiljön) kommer förhoppningsvis att bidra till att ytterligare förbättra vattenkvaliteten.

Kommunala delmål och åtgärder:

- För att skydda allemansrätten och markägarnas intressen i skärgården bör endast sådana kommersiella aktiviteter som bygger på ekoturismens* principer tillåtas och uppmuntras.
- En plan att säkerställa värdefulla naturområden och kulturmiljöer för den marina respektive landbaserade miljön utarbetas. Planen skall vara färdig 2007.
- Kommunen skall snarast initiera en inventering av samtliga stränder för att fastställa deras exploateringsgrad, vilket naturvärde/friluftsvärde de har och hur omfattande strandskyddet bör vara.
- Möjliga bullerfria zoner utreds.
- Kommunen verkar för skydd av grunda havsområden.
- Inga fiskodlingar innanför öbarriären.
- Sjötrafiken skall utvecklas på ett sådant sätt att skador och störningar på miljön minimeras.

** Ekoturism innebär ett ansvarsfullt resande som bidrar till skyddet av naturmiljöer och till lokalbefolkningens välbefinnande”.*

I praktiken innebär detta att ekoturismen

- är varsam mot den natur och kultur som resenären kommit för att uppleva
- bidrar till naturskydd och ekonomisk lönsamhet för lokalbefolkningen
- nästan alltid är småskalig och ställer en rad krav både på resenärer och researrangörer
- ökar resenärens förståelse för natur-, kultur-, miljö- och utvecklingsfrågor.

6. Ingen övergödning

Övergripande mål

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten inom Karlskrona kommun ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Det innebär att:

- Belastningen av näringsämnen får inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa eller minska förutsättningar för biologisk mångfald.
- Grundvatten bidrar inte till ökad övergödning av ytvatten.
- Sjöar och vattendrag i skogslandskap har ett naturligt näringstillstånd.
- Sjöar och vattendrag i odlingslandskap har ett naturligt tillstånd, vilket högst kan vara näringsrikt eller måttligt näringsrikt.
- Näringsförhållandena i kust och hav motsvarar i stort det tillstånd som rådde under 1940-talet och tillförsel av näringsämnen till havet orsakar inte någon övergödning.
- Skogs- och jordbruksmark har ett näringstillstånd som bidrar till att bevara den naturliga art sammansättningen.
- Kontinuerlig uppföljning av vattendrag bör ske.

Nuvarande miljötillstånd:

Övergödningen orsakar algblooming, syrebrist, krympande tångbälten och utslagning av bottenfaunan i kommunens havsområden. Även många sjöar är kraftigt övergödda med bl.a. algbloomingar och igenväxning som följd. Vidare har nedfallet av kväve lett till en upplagring av kväve i marken i skogar samt i ängs- och hagmarker. Detta leder till en successiv förändring av växtligheten samt större risk för ökat kväveläckage till vattendrag och grundvatten.

Naturligtvis kan inte kommunen ensam lösa problemet med övergödningen i havet, men vissa delar, bland annat innanför öbarriären beror näringsstatus till stor del på verksamheter som kommunen kan påverka.

Övergödningen av hav och kustnära havsområden beror till största delen på tillförsel av kväve och fosfor från landbaserade källor. Det luftburna nedfallet av kväve har också stor betydelse. Kvävenedfallet över Blekinge är enligt de senaste mätningarna för Blekinge Luftvårdsförbund 9 kg/ha, medan det nationella miljömålet ligger på 5 kg/ha. Tidigare har belastningen lagat kring 15-20 kg/ha och mycket överskottskväve finns kvar i mark och grundvatten. Detta kommer troligtvis att belasta vattendragen under många år framöver. Fiskodlingar har lokal påverkan, men är inte tillåtna innanför öbarriären.

Kommunala delmål och åtgärder:

- Rutinerna för städning av lokaler bör ses över så att kemikalieanvändningen minimeras, med bibehållen eller ökad städeffekt, samt att lokaler anpassas för nuvarande städmetoder.
- Enskilda avlopp inventeras och åtgärdas med början i kustzonen, i skärgården och inom Lyckebyåns avrinningsområde. Ekologiska lösningar eftersträvas. Återkommande inspektioner säkerställer en hög funktionsgrad hos befintliga enskilda anläggningar. Samtliga enskilda anläggningar inom kommunen skall vara åtgärdade senast 2010.
- Informationskampanj för att få hushåll med enskild avloppsanläggning att använda miljömärkta tvätt- och rengöringsmedel.

- Stöd till anläggande av våtmarker och fång-/bevattningsdammar i anslutning till ”jordbruks-
år”.
- I kommunal fysisk planering ange åtgärder för att förebygga och minska närsalttillförseln till vatten. Bland annat skall lokalt omhändertagande av dagvatten införas där så är möjligt.
- Restriktioner införs mot att tvätta bilen på plats där förorening till havet eller insjö kan riskeras.

7. Bara naturlig försurning

Övergripande mål:

Riksdagen har beslutat att onaturlig försurning av marken skall motverkas och att kritiska belastningsgränser ej skall överskridas.

Nuvarande miljötilstånd:

Mätningarna av skogsprovytor som Blekinge Luftvårdsförbund utfört sedan 1985 visar att nedfallet av försurande substanser är mer än dubbelt så stort som vad naturen tål. Dock har på senare år nederbörden blivit något mindre sur, från pH 4,2 till 4,5. Svavelnedfallet har minskat betydligt.

Försurning av skogsmark fortsätter drastiskt att öka trots minskad svaveldeposition. Idag uppges 2 miljoner hektar skogsmark söder om Värmland vara försurad (surhetsgrad $\text{pH} < 5.0$) jämfört med läget för 150 år sedan. Blekinge är med sin magra berggrund särskilt utsatt. Under 1900-talet har södra Sveriges skogsmark förlorat ca 50% av sitt näringsinnehåll.

Eken som är vårt landskapsträd mår allt sämre. Undersökningar gjorda av skogsvårdsstyrelsen visar för Blekinge, Skåne och Halland att kronutglesningen ökat mycket kraftigt de senaste 20 åren. Försämringen är störst på starkt försurad mark.

Kommunala delmål

- Intensifierad tillsyn och rådgivning för att minska ammoniakavgången från lantbrukets gödsel-användning.
- Kalkning enligt den regionala kalkningsplanen uppmuntras. Kommunen skall vara aktiv vid upprättande av planen. Målet är att områden med stora behov skall vara åtgärdade före år 2020.
- En plan för vitaliseringsgödning av skogsmark skall upprättas före 2010.
- Askan från kommunens biobränsleeldade fjärrvärmeverk återförs på ett näringsbalanserat sätt senast år 2005.
- Målet är att lövträdsandelen i den kommunala skogen kraftigt ökas framöver.

8. Levande skogar

Övergripande målsättning

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Detta innebär att:

- Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga bevaras.
- Skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls.
- Inhemska växt- och djurarter fortlever under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd
- Hotade arter och naturtyper skyddas.
- Främmande arter och genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden introduceras inte.
- Kulturminnen och kulturmiljöer värnas.
- Skogens betydelse för naturupplevelser samt friluftsliv tas till vara.

Nuvarande miljötilstånd:

Blekinges mark har blivit alltmer sluten. 1945 var virkesförrådet 14,2 miljoner m³, och 1990 hade detta ökat till 34,6. Fördelningen på trädslag har också ändrats under denna tid så att tallen och björken gått kraftigt tillbaka (halverats), ädellövskogen har legat relativt konstant, och granen gått kraftigt framåt. Virkesförrådet inom Karlskrona kommun var 1990 fördelat på tall 8%, gran 75%, björk 8%, bok 4% och ek 5%. Karlskrona har störst procentandel gran i sin skogsmark i länet. Sölvesborg, till exempel, har minst med 31%. Kommunens egna skogar är miljöcertifierade enligt FSC (Forest Stewardship Council).

Kommunala delmål och åtgärder:

- Hotade arter bör ges möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att livskraftiga populationer säkras.
- Kommunen skall verka för att lövandelen i barrskogslandskapet kraftigt ökas till år 2020.
- I avvaktan på att de försurande utsläppen minskas till vad mark och vatten tål skall kommunen uppmuntra storskalig kalkning och vitaliserande/kompenserande gödslingsåtgärder (såsom askåterföring från biobränsleledning) av skogsmarken för att få vitala skogar och behålla biologisk mångfald och ett användbart vatten.
- Kommunen skall vid upphandling av trävaror kräva att råvaran kommer från miljöcertifierad skogsproduktion.
- Kommunal tätortsnära skogsmark skall i första hand användas för naturvårds- och fritids- samt undervisningsändamål. Värdefulla biotoper skall ges ett varaktigt skydd.

9. Ett rikt odlingslandskap

Övergripande målsättning

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena stärks.

Detta innebär att:

- Åkermarken skall ha ett välbalanserat näringstillstånd, bra markstruktur och mullhalt samt så låg föroreningshalt att ekosystemens funktioner och människors hälsa inte hotas.
- Odlingslandskapet brukas på ett sätt som minimerar negativa miljöeffekter och gynnar den biologiska mångfalden.
- Biologiska och kulturhistoriska värden som visar på en lång traditionell hävd av åkrar, ängar, betesmarker, åkerholmar, stenmurar med mera bibehålls.

Nuvarande miljö tillstånd:

Karlskrona kommun är den kommun i länet som har flest ängs- och hagmarker. En stor andel av de finaste markerna har tyvärr tappat sin hävd sedan ängs- och hagmarksinventeringen gjordes.

Kommunala delmål och åtgärder:

- Andelen ekologiskt odlad mark (inklusive mark under omställning) bör vara 20% år 2005 (nationell målsättning)
- Restaureringsbar naturbetesmark (särskilt i skärgården) skall ha inventerats senast 2005, och hävdas naturvårdsmässigt senast år 2010. Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering är utgångspunkten.
- Kommunen skall på alla lagliga sätt uppmuntra försäljningen av naturbeteskött från Karlskrona, för att bibehålla/återinföra betestrycket på hotade hagmarker.
- Kända förekomster av rödlistade arter skall skyddas.
- Kommunen skall utreda möjligheterna för inköp av lokalproducerade livsmedel, helst KRAV-märkta till skolor och åldringscentra m.m.

10. Storslagen fjällmiljö

Detta miljömål behandlas inte av Karlskrona kommun.

11. God bebyggd miljö

Övergripande målsättning

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö, natur- och kulturvärlden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Det här är det mål som kommunen som organisation har störst inflytande på. De frågor som berörs hanteras ofta i den kommunala planeringen.

Nuvarande miljö tillstånd:

Karlskrona finns med på UNESCOs lista över världsarv, och är känd för sin fina boendemiljö. Den starka expansionen på senare år har dock ökat pressen att bebygga kustnära områden i närheten av tätorten. Den kommunala planeringen måste därför inriktas på att hitta lösningar som tillfredsställer behovet av nya bostadsområden utan att försämra de värden för natur- och kulturmiljö som finns, för att inte försämra livskvaliteten för de redan bofasta. En stor del av de tätortsboende invånarna är också utsatta för trafikbuller i bostäderna som överstiger de riktvärden som riksdagen beslutat om.

Kommunala delmål och åtgärder:

- Målsättningen är att nya bostadsområden skall kunna anslutas till fjärrvärme.
- Energibesparing skall uppmuntras, men skall ske på ett sådant sätt att inomhusmiljön inte påverkas negativt.
- Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap med särskilda värden värnas och utvecklas i den kommunala planeringen.
- En hälsoskyddsplan som skall komplettera miljöplanen påbörjas under år 2002.
- Antalet kommuninvånare som utsätts för bullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen beslutat om för buller i bostäder har minskat med 10 procent år 2010 och med 80% till år 2020 jämfört med år 2000.
- Natur- och grönområden med närhet till bebyggelsen och med god tillgänglighet värnas så att behovet för lek, undervisning, rekreation, lokal odling samt ett hälsosamt lokalklimat kan tillgodoses. Tätortsnära rekreationsområden skall ha god tillgänglighet för alla.
- Vid planering av grönområden bör i planförslag även översyn av växtval göras för att inte ge problem för allergiker. Även i närheten av uteluftsintag till ventilationsanläggningar bör växtvalet minimera intaget av pollen.
- Avfall och restprodukter sorteras så att de kan behandlas efter sina egenskaper och återföras i kretsloppet i ett balanserat samspel mellan staden och dess omgivning.
- Senast år 2010 ingår minst 75 procent av fosfor från avfall och avlopp i kretsloppet och kan återföras till jordbruksmark eller annan produktiv mark utan risk för hälsa och miljö.

12. Giftfri miljö

Övergripande mål

Miljön ska vara fri från kemiska ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Det innebär att:

- Halterna av ämnen som förekommer naturligt i miljön är nära bakgrunds nivåerna.
- Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll.

Kemiska ämnen kan förekomma i olika delar av naturmiljön och påverka enskilda arter och ekosystem. Människor kan påverkas av ämnen indirekt via deras förekomst i den yttre miljön t.ex. via livsmedel. Människor påverkas också av ämnen som förekommer i uteluft i tätortsmiljöer och ämnen som emitteras i bostäder. Direkt exponering för ämnen kan dessutom förekomma såväl vid privatpersoners användning av produkter som vid yrkesmässig hantering.

Nuvarande miljö tillstånd

Inom kommunen finns flera kända förorenade områden. De mest aktuella är den gamla gasverks- tomten och den nedlagda avfallsdeponin vid Gullberna. En stor del av bebyggelsen på Trossö är på utfylld mark, och även här kan man misstänka att föroreningar förekommer.

Ämnen med särskilt farliga egenskaper i kemiska produkter och varor skall bytas ut. Men även vid lägre farlighetsnivåer är det viktigt att söka alternativ. I sökandet efter alternativ bör man utgå från den funktion som ska fyllas. Kan en tillräckligt god funktion uppfyllas med mindre farliga kemikalier? Kan funktionen uppnås genom andra tekniska lösningar, som inte kräver kemikalier?

Kommunala delmål och åtgärder:

- Till år 2010 förhindra direkta och indirekta utsläpp av skadliga ämnen eller minska dem till nivåer som inte innebär några risker. Skadliga ämnen skall identifieras och utsläppskällorna kartläggas.
- Kommunen skall samarbeta med Länsstyrelsen för att identifiera och efterbehandla förorenade områden till senast år 2020.
- Mäta bakgrundshalterna av markföroreningar inom och runt Trossö för att få referensvärden.
- Minska avfallsdeponeringen och skärpa miljökraven på avfallsupplag (avfallsplanen)
- Utveckla kommunens kriterier för miljövänlig/allergianpassad upphandling.

13. Säker strålmiljö

Övergripande mål

Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Det innebär

- Stråldoser begränsas så långt det är rimligt möjligt
- Den högsta sammanlagda årliga effektiva stråldosen som allmänheten får utsättas för från verksamheter med strålning skall inte överstiga i genomsnitt en millisievert per person under ett år.
- Allvarliga tillbud och haverier i kärntekniska anläggningar förebyggs. Spridning av radioaktiva ämnen till omgivningen förhindras eller begränsas om ett haveri skulle inträffa.

Nuvarande miljötilstånd:

Inga kärntekniska anläggningar finns inom kommunen. Elektromagnetisk strålning förekommer däremot på många håll, både i anslutning till kraftledningar, hushållsapparater och mobiltelefonmaster. UV-strålning från solen och solarier är också en riskfaktor. Urberget i kommunen i kombination med byggmaterial av blåbetong gör också att vissa bostäder ligger över den rekommenderade radonhalten på 400 Bq/m³ under vissa delar av året.

Delmål

- Radonhalten inomhus i alla bostäder, förskolor, fritidshem och skolor underskrider 200 Bq/m³ år 2010.
- Radonhalten i samtliga enskilda brunnar är år 2010 lägre än 1000 Bq/liter.
- Tills riskerna med elektromagnetiska fält är utredda tillämpas försiktighetsprincipen.
- Kommunen utreder om intaget av el till Karlskrona flyttas från Mariedal till ett område längre från bebyggelse, och om det kanske av robusthetsskäl bör vara mer än ett intag.
- Möjligheten att avsätta strålningsfria zoner inom kommunen undersöks.

14. Skyddande ozonskikt

Övergripande mål

Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Naturvårdsverkets förslag till delmål:

1. Användningen av ozonnedbrytande ämnen i Sverige ska till största delen vara avvecklad inom loppet av en generation.
2. Utsläppen av ozonnedbrytande ämnen i Sverige ska till största delen ha upphört fram till år 2010.

Nuvarande miljösituation:

Kommunens möjlighet till egen påverkan är liten. Det här målet regleras framförallt på nationell-internationell nivå.

Kommunala mål:

- Kommunen skall verka för att uttjänta kyl- och frysar samlas in och tas omhand
- Kommunen skall i sitt tillsynsarbete verka för att ozonnedbrytande ämnen fhasas ut i takt med och gärna snabbare än riksdagens uppsatta mål.

15. Begränsad klimatpåverkan

Övergripande mål

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Nuvarande miljösituation:

Utsläpp av växthusgaser beror framför allt på biltrafiken och uppvärmningen. Även el kan bidra till växthuseffekten om den är tillkommen via kol- eller oljekraftverk.

FN:s klimatpanel IPCC – tvåtusen experter från hela världen – slår fast att medeltemperaturen på jorden med dagens trend kan ha stigit 2-5 grader till år 2050. De senaste årens extrema väderförhållanden kan vara en inledande effekt. Även om det även finns forskare som påstår att ingen effekt kan påvisas kvarstår faktum – koldioxidhalten i atmosfären är i dag 30 % högre än före industrialiseringen. Försiktighetsprincipen gör därför att kraftfulla åtgärder måste sättas in för att få ner halten till den naturliga nivån.

Kommunala delmål:

- Kommunen går med i kampanjen för en fossilbränslefri kommun.
- Kommunen undersöker möjligheten att minska arbetspendling med hjälp av IT
- Kollektivtrafiken byggs ut, och nätet av cykelbanor förtätas.
- Påverkan på växthusgaser redovisas i nya detaljplaner.
- Kriterierna för kommunal upphandling kompletteras med att innehålla miljömärkt el.
- Möjligheten för kommunen att köpa in närodlade livsmedel undersöks.

Övergripande miljöpolicy för Karlskrona kommun:

Hållbar utveckling ska prägla vårt arbete

Vi förtroendevalda och anställda i Karlskrona kommun ska målmedvetet arbeta för att få till stånd ett uthålligt samhälle som står i samklang med kretsloppsprincipen. Vi ska i all verksamhet och vid alla beslut främja biologisk mångfald, hushålla med naturresurser och sträva efter att åstadkomma ett fungerande kretslopp. Detta gäller även i de fall där miljöpåverkan av kommunens verksamhet hamnar utanför kommungränsen, såväl lokalt som globalt.

Miljöarbetet inom den kommunala verksamheten bygger på ett eget ansvar hos varje medarbetare och på att alla kommunens förvaltningar och bolag samarbetar mot ett gemensamt mål.

I enlighet med Agenda 21 ska vårt samhälle vara långsiktigt hållbart, socialt attraktivt och ekonomiskt livskraftigt.

Vi använder Brundtland-kommissionens definition av hållbar utveckling. ”En hållbar utveckling är en utveckling som tillgodoser våra behov idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina.”

Det innebär bland annat att:

- all planering ska utgå från de ekologiska och miljömässiga förutsättningarna.
- vi ska samarbeta med kommuninvånare, näringsliv, högskolor, organisationer etc och ta till oss kunskaper och erfarenheter inom miljöområdet.
- kommunen ska genom information, råd och kunskapsspridning främja miljömässigt positiva beteenden och livsstilar hos allmänheten. Av särskild vikt är att uppmuntra sådana hos ungdomar och uppväxande generation.
- alla kommunala organ ska i sina verksamhetsplaner redovisa planerade miljöförbättringar och i sina årsberättelser redogöra för vidtagna miljöåtgärder.
- vi ska utbilda, informera och stimulera vår personal till engagemang, delaktighet och ansvar inom miljöområdet.
- vi ska med helhetssyn, förebyggande åtgärder, konsekvensbeskrivningar, ständiga förbättringar och mätbara miljömål eftersträva låg påverkan på miljön.
- vi ska använda bästa miljöanpassade alternativ om det inte innebär avsevärda ekonomiska uppoffringar. Rätt pris behöver inte alltid betyda lägsta pris.
- i det fortsatta arbetet ska nuläget klarläggas genom en uppföljning och översyn av Miljöplan 2000.
- de miljökrav som ställs inom den egna verksamheten även ska ställas på leverantörer och entreprenörer som anlitas av kommunen.
- målet är att alla kommunens verksamheter ska miljöcertifieras enligt ISO 14000.
- vi ska med god marginal uppfylla kraven i lagar och förordningar på miljöområdet samt ta vårt ansvar för att nationella och regionala miljömål uppnås.

Ett första delmål i Kommunens arbete mot en hållbar utveckling är att: ”Vi ska fördubbla livskvaliteten och halvera resursförbrukningen”!

Gröna nyckeltal för jämförelser mellan kommuner

– Föreslagen jämförelselista

Sammanställning av valda nyckeltal. För kommunen som geografiskt område finns nyckeltal för energi, biologisk mångfald, luft, slam och avfall. För kommunen som organisation är valda områden energi, transporter och inköp.

Kommunen som geografiskt område

1. **Energianvändning per invånare (kWh/invånare), därav:**
2. - Uppvärmning och elanvändning i bostäder (kWh/invånare)
3. - Uppvärmning och elanvändning i servicesektorn (kWh/invånare)
4. - Energi för transporter, bränsleförsäljning mm (kWh/invånare)
5. **Andel förnybar och återvunnen energi i fjärrvärmn (%)**
6. **Jordbruk med miljöstöd för ekologisk odling (andel åkermark, %)**
7. **KRAV-jordbruk (andel åkermark, %)**
8. **Miljövänligt skogsbruk, andel FSC-certifierad areal (%)**
9. **Värdefull natur av riksintresse (andel av kommunens yta, %)**
10. **Skyddad natur (andel av kommunens yta, %) totalt och uppdelat på skog, våtmarker, jordbruksmark, sjöar o vattendrag, hav o kust samt fjäll**
11. **Kvävedioxid i tätortsluften ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), medelvärde helår alt. vinterhalvår samt antal timöverskridanden på värsta stället**
12. **Bensen i tätortsluften ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), medelvärde helår alt. vinterhalvår**
13. **Godkänt slam (%)**
14. **Kadmium, kvicksilver och bly i slam (halt i mg/kg TS)**
15. **Återförd fosfor från slam mm (% av innehållet i slammet)**
16. **Hushållsavfall, exklusive producentansvar (kg/invånare)**
17. **Insamling för återvinning enligt producentansvar (kg/invånare)**
18. **Deponerat hushållsavfall (kg/invånare)**

Kommunen som organisation

19. **Användning av värme i kommunens lokaler (kWh/m²)**
20. **Användning av el i kommunens lokaler (kWh/m²)**
21. **Förnybar energi i lokalerna (%)**
22. **Transportenergi för tjänsteresor (liter/anställd)**
23. **Icke fossilt bränsle till tjänstefordon och arbetsredskap (%)**
24. **Inköp av ekologiska livsmedel (%)**

